

УДК 338.45 : 658.1

Юй Цзянбо

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова

ОРГАНІЗАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ ОЦІНКИ ІНТЕГРАЛЬНОГО РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ КОРПОРАТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

Для протидії існуючим диспропорціям та дисбалансам, що виникають в економіці України, важливого значення набуває розробка стратегії розвитку будівельних підприємств. У цьому контексті, для вирішення поставлених завдань, необхідно створити інформаційно-аналітичне забезпечення на основі здійснення оцінки рівня фінансово-економічної безпеки. У результаті дослідження автором систематизовані теоретико-методичні підходи до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки. Запропоновано авторський підхід до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки будівельних корпоративних підприємств.

Ключові слова: фінансово-економічна безпека, будівельні корпоративні підприємства, оцінка рівня фінансово-економічної безпеки, комплексний підхід.

Постановка проблеми

Зростання кризових явищ в Україні, поглиблення диспропорцій та деформацій у вітчизняній економіці потребують здійснення дій, спрямованих на розвиток будівельних підприємств, як важливих суб'єктів господарювання, що впливають на функціонування інших галузей.

У таких умовах особливого значення набуває розробка заходів, спрямованих на розробку та реалізацію стратегії фінансово-економічної безпеки будівельних підприємств. Для забезпечення формування й реалізації стратегії управління фінансово-економічною безпекою на будівельних корпоративних підприємствах необхідно створити інформаційно-аналітичне підґрунтя на основі здійснення відповідних оціночних процедур.

Отже, для забезпечення розвитку будівельних підприємств особливого значення набуває систематизація теоретико-методичних підходів, пов'язаних із оцінкою рівня фінансово-економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Вирішення питань систематизації теоретико-методичних підходів до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки представлено в роботах: О. Амосова [1], О. Ареф'єва [2], І. Бланка [3], Н. Грицюка [4], Г. Казаченка [5], Д. Ковальова [6], Р. Папехіна [7], С. Шкарлета [8] та ін.

Поряд з цим залишаються невирішеними питання щодо формування теоретичних аспектів та практики здійснення оцінки рівня фінансово-

економічної безпеки на будівельних корпоративних підприємствах.

Метою цієї статті є систематизація теоретико-методичних підходів до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки на будівельних корпоративних підприємствах.

Виклад основного матеріалу

У результаті дослідження визначено, що в існуючих наукових розробках відсутні єдині підходи до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки на будівельних корпоративних підприємствах.

Так, О. Амосов, фокусуючи увагу на ресурсних складових фінансово-економічної безпеки, пропонує здійснювати оцінку її рівня через призму наступних складових [1]:

- техніко-технологічні ресурси;
- ресурси капіталу;
- інтелектуально-кадровий ресурс;
- інформаційний ресурс;
- інноваційний ресурс;
- правовий ресурс.

Аналогічний підхід реалізовано у роботах О. Ареф'єва, Т. Кузенка, Н. Хомянченкової [2]. Слід зазначити, що у рамках ресурсного підходу виникають певні диспропорції, де враховуються лише одні складові фінансово-економічної безпеки, без врахування інших.

На противагу від представників ресурсного підходу, деякі вчені фокусують увагу на структурних компонентах фінансово-економічної безпеки. Зокрема, В. Ортинський пропонує здійснювати оцінку на основі наступних складових:

- фінансова безпека;
- кадрова;
- технологічна;
- правова;
- інформаційна;
- екологічна;
- силова;
- ринкова;
- інтерфейсна [9].

Представниками ресурсного підходу по праву можна вважати О. Араф'єву, Т. Кузенко, які визначають фінансово-економічну безпеку через складові фінансової та економічної безпеки [2]. Перевагами цього підходу є те, що він враховує структурні складові фінансово-економічної безпеки, враховуючи особливості функціонування суб'єктів господарювання. Поряд з цим, відсутні єдині підходи до визначення її структурних складових, що впливає на результативність оціночних процедур.

При здійсненні оцінки фінансово-економічної безпеки особливого значення набуває реалізація цільового підходу.

У цьому контексті показовою є точка зору В. Забродського та М. Кизима, який пропонують здійснювати оцінку рівня фінансово-економічної безпеки через систему показників, які ранжуються за цільовим призначенням, що дозволяє реалізувати багатовимірний аналіз, що збільшує ґрунтованість та доцільність проведеної оцінки [10]. Г. Клейнер, В. Тамбовцев, Р. Качалов фокусує увагу на визначенні рівня фінансово-економічної безпеки підприємства на основі показників, які оцінюються на відповідними ризиками, що виникають у функціонуванні суб'єктів господарювання [11]. Представником цільового підходу по праву можна вважати роботи С. Міщенка, який пропонує здійснювати оцінку через показники, що визначають вартість підприємства із застосуванням дохідного підходу [12]. Проте отримання оцінки ускладнюється отриманням інформаційно-аналітичного забезпечення та проведенням відповідних розрахунків.

У рамках існуючих теоретичних положень застосовує на увагу точка зору представників комплексного підходу.

Т. Васильців, В. Волошин, О. Бойкевич, В. Каркавчук пропонують у рамках комплексного підходу до оцінки, здійснювати її на основі відповідних показників, що визначають діапазон значень рівня фінансово-економічної безпеки підприємств із характеристикою узагальнюючого критерію [13, С. 89-90]. Реалізуючи комплексний підхід, І. Зайцева фокусує увагу на сукупності наступних показників:

- частка керуючих у чисельності працівників підприємства;

- кількість підрозділів підприємства;
- плінність кадрів;
- прибутковість персоналу;
- прибутковість перевізної діяльності автопідприємства;
- прибутковість інвестицій у фірму;
- прибутковість активів;
- прибутковість власного капіталу;
- коефіцієнт автономії;
- коефіцієнт поточної ліквідності;
- коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів;
- коефіцієнт маневреності грошових коштів;
- фондвіддача;
- коефіцієнт зносу основних засобів;
- індекс обсягів перевезень;
- якість перевезень;
- коефіцієнт сталого економічного зростання;
- індекс тарифів на перевезення вантажів/пасажирів;
- обіговість активів;
- обіговість власного капіталу [14].

Теоретико-методичні положення щодо комплексної оцінки фінансово-економічної безпеки підприємств представлено у роботі Ю. Чирви та О. Нестеренко, які пропонують наступні етапи:

1. Характеристика системи економічних індикаторів, які визначають критерії оцінки економічної безпеки.

2. Визначення порогових значень для кожного економічного індикатора та завдання чисельного значення ймовірності втрати економічної безпеки методом нечітких висловлювань.

3. Характеристика та застосування економіко-математичного інструментарію здійснення оцінки фінансово-економічної безпеки.

4. Визначення вагомості відповідного показника, що характеризують рівень фінансово-економічної безпеки підприємств.

5. Характеристика шкали, які застосовуються для оцінки фінансово-економічної безпеки.

6. Визначення узагальнюючого показника фінансово-економічної безпеки [15].

У рамках комплексного підходу Н. Ревенчук визначає узагальнюючий критерій, застосовуючи бальний підхід [16]. Розділяючи положення представленого підходу О. Вілкул, С. Максимов, Я. Нусінова та ін. [17] здійснюють оцінку рівня фінансово-економічної безпеки підприємств на основі вимір фінансових показників у вартісних одиницях та розрахунок нового показника запасу власного капіталу, який, за відсутності кризи на підприємствах, визначається величиною, на яку можна зменшити їх

власні активи, щоб економічний стан не погіршився до кризового, а у разі кризового стану – величиною, на яку потрібно збільшити власні активи цих підприємств для того, щоб значення фінансових коефіцієнтів, що використовуються під час діагностики, дорівнювали нормативам.

Застосовуючи комплексний підхід до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки на підприємстві, виникає можливість щодо врахування широкого кола факторів і показників, що впливають на цей процес, структурувати відповідні дії й отримати результат, який у повній мірі й суттєвою достовірністю дозволить розробити й реалізувати стратегію управління фінансово-економічною безпекою на будівельних корпоративних підприємствах.

Висновки

Систематизуючи теоретико-методичні підходи до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання, розділяючи положення комплексного підходу, автором запропоновано наступні етапи:

- формування повного та достовірного інформаційно-аналітичного забезпечення щодо оцінки фінансово-економічної безпеки на будівельних корпоративних підприємствах;
- виявлення особливостей та напрямів функціонування представлених суб'єктів господарювання;
- характеристика рівня взаємодії із різними групами зацікавлених осіб, які впливають на формування й реалізацію фінансово-економічної безпеки на будівельних корпоративних підприємствах;
- визначення структурних елементів, що формують фінансово-економічну безпеку;
- характеристика методів, інструментів, підходів до оцінки фінансово-економічної безпеки на будівельних корпоративних підприємствах;
- побудова параметричної моделі оцінки рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів господарювання;
- оцінка впливу структурних елементів, що формують фінансово-економічну безпеку;
- визначення узагальнюючого показника, що характеризує рівень фінансово-економічної безпеки на будівельних корпоративних підприємствах;
- інтерпретація отриманих результатів оцінки та розробка рекомендацій відносно підвищення щодо ефективності й результативності формування та реалізації фінансово-економічної безпеки;
- формування дій для розробки й реалізації стратегії управління фінансово-економічної

безпеки на будівельних корпоративних підприємствах.

Для здійснення оцінки рівня фінансово-економічної безпеки використовуються наступні показники, що характеризують наступні напрями та ознаки діяльності будівельних корпоративних підприємств: техніко-технологічні, ресурсні, інтелектуально-кадрові, фінансово-економічні, інформаційні, об'єктні, силові, інституційно-правові, ієрархічні, екологічні, територіальні, природні, якості корпоративного управління.

Запропонований автором підхід дозволяє здійснити комплексну оцінку фінансово-економічної безпеки на будівельних корпоративних підприємствах, виявити фактори, які негативно впливають на формування й реалізацію безпеки, забезпечити своєчасність реагування та попередження на них у контексті формування й реалізації стратегії управління фінансово-економічної безпеки.

Література

1. Амосов О.Ю. *Формування системи оцінки фінансової безпеки підприємства*. – [Електронний ресурс] // О.Ю. Амосов. – Режим доступу: http://pk.napks.edu.ua/library/compilations_vak/eiu/2012/1/p_8_13.pdf
2. Ареф'єва О. В. *Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки* / О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2009. – № 1. – С. 98–103.
3. Бланк И.А. *Управление финансовой безопасностью предприятия* / И. А. Бланк. – [2-е изд., стер.]. – К.: Эльга, 2009. – 776 с.
4. Грицюк Н. А. *Методичні підходи до обґрунтування індикаторів оцінки рівня фінансової безпеки підприємства* / Н. А. Грицюк // *Проблеми науки*. – 2008. – № 6. – С. 31–35
5. Козаченко Г. В. *Економічна безпека підприємства: сутність та механізми забезпечення: Монографія* / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьова, О. М. Ляшенко. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.
6. Ковальов Д. *Економічна безпека підприємства* / Д. Ковальов, Т. Сухорукова // *Економіка України*. – 1998. – № 10. – С. 48–53.
7. Папехин Р.С. *Факторы финансовой устойчивости и безопасности предприятий* / Р. С. Папехин : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. экон. наук: спец. Волгоградский государственный университет. – Волгоград : Изд-во ВГУ, 2007. – 16 с.
8. Шкарлет С. М. *Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект : монографія* / С. М. Шкарлет. – К. : Книжкове вид-во Національного авіаційного університету, 2007. – 435 с.

9. Структура та індикатори економічної безпеки підприємств. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://pidruchniki.ws/1970082651266/ekonomika/struktura_indikator_i_ekonomichnoyi_bezpeki_pidpriyemstva.

10. Забродський В. А. Власність, економічна безпека і держава / В.А. Забродський, М.О. Кизим// Економічна кібернетика.–2000.–№ 3-4. – С. 58-63.

11. Клейнер Г. Б. Предприятие в нестабильной экономической среде: риски, стратегии, безопасность / Г.Б.Клейнер, В.Л.Тамбовцев, Р.М.Качалов. – М.: Экономика, 1997. – 226 с.

12. Мищенко С. Н. Система обеспечения экономической безопасности организации : автореф.дис. ... канд. экон. наук:08.00.05 «Экономика и управление народным хозяйством» / Сергей Николаевич Мищенко; [Донской гос.техн.ун-т]. – Ростов н/Д : [б.и.], 2004. – 197 с.

13. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва]. – Львів: ВИДАВНИЦТВО, 2012. –386 с.

14. Зайцева І.Ю. Формування системи показників, що характеризують фінансову складову економічної безпеки транспортних підприємств. – [Електронний ресурс] / І.Ю. Зайцева. – Режим доступу:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2214>.

15. Чирва Ю.Є. Оцінка економічної безпеки цукропереробного підприємства на основі інтегрованої моделі. – [Електронний ресурс] / Ю.Є. Чирва, О.М. Нестеренко. – Режим доступу: www.business-inform.net/.../kachka_pdf.php?

16. Реверчук Н.І. Управління економічною безпекою підприємницьких структур: Монографія./ Реверчук Н.І. - Львів: ЛБІ НБУ, 2004. - 195 с.

17. Вілкул О. Ю. Визначення та прогнозування витрат гірничорудних підприємств в умовах ринку: (Монографія) / О. Ю. Вілкул, С. В. Максимов, Я. В. Нусінова та ін. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. – 228 с.

4. Gritsuk N.A. (2008) Methodical approaches to the study of indicators assessing the level of financial security company. *Problems of science*. No 6. - P. 31-35

5. Kozachenko G.V., Ponomarev V, Lyashenko A.(2003) Economic security of the enterprise: the nature and mechanisms to ensure: Monograph. K.: Libra, - 280 p.

6. Kovalev M.D., Sukhorukov.T. (1998) Economic security of enterprise.*Economy of Ukraine*. № 10. - P. 48-53.

7. Papehyn R.S.(2007) Factors of financial stability and security enterprises.*Diss. soyskanye to scientists. degree candidate. ekon. Sciences specials. Volgograd State University*. - Volgograd: Publishing House of VGU, - 16 p.

8. Shkarlet S.M. (2007) Economic security of the enterprise: Innovation: monograph. K.: Book publishing house of the National Aviation University, - 435 p.

9. Structure and indicators of economic security. - [Electronic resource]. - Access: http://pidruchniki.ws/1970082651266/ekonomika/struktura_indikator_i_ekonomichnoyi_bezpeki_pidpriyemstva.

10. Zabrodskyy V.A., Kizim V.A.(2000) Property, economic security and state.*Economic kibernetika*.№ 3-4. - P. 58-63.

11. Kleiner G.B., Tambovtsev V.L., Kachalov R.M.(1997) *Predpriiatie in nestabylnoy ekonomicheskoy environment, risk, strategy, Safety. Moscow: Economics*, - 226 p.

12. Mishchenko S.N. (2004) System Provision of economic security organization: avtoref.dys. ... Candidate. ekon. Sciences: 08.00.05 "Economics and Management economy"; [Hos.tehn.un Don-t]. - Rostov n / D: [BI], - 197 p.

13. Vasylytsiv T.G. Voloshin V.I., Boykevych A.R., Karkavchuk V. (2012) Financial and economic security of Ukraine: Strategy and mechanisms to ensure: monograph [ed. TH Vasylytsiva]. - Lviv: Publishing, - 386 p.

14. Zaitseva I.Y. The formation of indicators of the financial component of economic security transport companies. - [Electronic resource] - Access: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2214>.

15. Chirva Y.E. Nesterenko O.M.. Evaluation of economic security of sugar processing on the basis of an integrated model. - [Electronic resource] - Access: [www.business-inform.net/.../kachka_pdf.php ?](http://www.business-inform.net/.../kachka_pdf.php?)

16. Reverchuk N.Y. (2004) Managing the economic security of businesses: Monograph - Lviv: LBI NBU, - 195 p.

17. Vilkul O.Y Maksimov S.V., Nusinova Y.V. (2006) Identification and forecasting of costs of mining enterprises in the market: (Monograph) et al. - Krivoy Rog Publishing House, - 228 p.

References

1. Amosov O.Y. (2012). Formation evaluation system of financial security. - [Electronic resource]. – Available at: http://pk.napks.edu.ua/library/compilations_vak/eiu/2012/1/p_8_13.pdf

2. Arefeva O.V., Kuzenko T.V. (2009) Economic Foundations of the financial component of economic security. *Actual problems of economy*. № 1. - P. 98-103.

3. Blank I.A. (2009) Manage financial security enterprise. [2nd ed., Revised.]. - K.: Elha., 776 p.

Рецензент: д-р екон. наук, доц. К.А. Мамонов,
Харківський національний університет міського
господарства ім. О.М. Бекетова, Харків.

Автор: ДЗЯНБО Юй
*Харківський національний університет міського
господарства ім. О.М. Бекетова, Харків, здобувач
кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і
аудиту.
E-mail – yujiangbo1234@msn.com*

**ОРГАНИЗАЦИОННО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ КОМПЛЕКСНОЙ СИСТЕМЫ
ОЦЕНКИ ИНТЕГРАЛЬНОГО УРОВНЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
КОРПОРАТИВНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ**

Юй Цзянбо

Для противодействия существующим диспропорциям и дисбалансам, возникающих в экономике Украины, важное значение приобретает разработка стратегии развития строительных предприятий. В этом контексте, для решения поставленных задач, необходимо создать информационно-аналитическое обеспечение на основе осуществления оценки уровня финансово-экономической безопасности. В результате исследования автором систематизированы теоретико-методические подходы к оценке уровня финансово-экономической безопасности. Предложен авторский подход к оценке уровня финансово-экономической безопасности строительных корпоративных предприятий.

Ключевые слова: финансово-экономическая безопасность, строительные корпоративные предприятия, оценка уровня финансово-экономической безопасности, комплексный подход.

**ORGANIZATIONAL AND ANALYTICAL SUPPORT OF ECONOMIC SECURITY'S INTEGRATED
LEVEL COMPREHENSIVE EVALUATION SYSTEM FOR CORPORATE ENTERPRISES
OF CONSTRUCTION INDUSTRY**

Yu Jiangbo

To counter the existing disparities and imbalances arising in the Ukrainian economy, it becomes important development strategy of building businesses. In this context, for the task, it is necessary to create an information and analytical support on the basis of the assessment of the level of financial and economic security. The study author systematized theoretical and methodological approaches to assessing the level of financial and economic security. The author's approach to assessing the level of financial and economic security of building corporate enterprises what is characterized as complex and is based on the system of the interconnected stages and allows to educe factors that negatively influence on forming and realization of safety, provide the timely reacting and warning on them in the context of forming and realization of strategy of management of financial and economic security.

Keywords: financial and economic security, building corporate enterprises, assess the level of financial and economic security, a comprehensive approach.